

**PROGRAM EDUKACYJNY
DLA DZIECI PRZEDSZKOLNYCH**

**realizowany w Gminnym Przedszkolu
w Starej Kamienicy**

"UCZĘ SIĘ BEZPIECZNIE ŻYĆ"

Wpisany w Przedszkolny Zestaw Programów pod numerem 4/2023/2024

mgr Elżbieta Lorenc – Mytnik

Rok szkolny 2023/2024

Cel główny:

Wsparcie systemu bezpieczeństwa w odniesieniu do szeroko pojętej ochrony ludności (społecznego, gospodarczego, przyrodniczego) poprzez nabycie przez dzieci w edukacji przedszkolnej wiedzy i umiejętności pomocy sobie i innym oraz bezpiecznych zachowań w sytuacjach zagrożeń i w życiu codziennym, a także poprzez kształtowanie wrażliwości środowiskowej w ramach zrównoważonego rozwoju.

Obszary Programu Szkoleniowego:

1. Ochrona przeciwpożarowa
2. Ochrona przeciwpowodziowa
3. Pierwsza pomoc
4. Bezpieczeństwo ekologiczne – zagrożenia ze strony środowiska naturalnego
5. Bezpieczeństwo ekologiczne – edukacja ekologiczna
6. Bezpiecznie z prądem
7. Bezpieczeństwo w ruchu drogowym
8. Bezpiecznie na kolei
9. Bezpieczeństwo dnia codziennego
10. Turystyka i rekreacja

Program nawiązuje do:

- celów i zadań samorządu terytorialnego dotyczących bezpieczeństwa zawartych w regulacjach prawnych, zwłaszcza ustawowych
- celów i zadań samorządu terytorialnego w zakresie szeroko pojętej edukacji w odniesieniu do ochrony ludności
- rządowych programów bezpieczeństwa :
- podstawy programowej wychowania przedszkolnego
- programów edukacyjnych na poziomie krajowym, wojewódzkim, lokalnym

**Sprawdzeniem wiedzy i umiejętności
jest podjęcie praktycznych czynności.**

SPIS TREŚCI

Dzieci realizujące roczne przygotowanie przedszkolne.....	6
<i>Cele Programu Edukacyjnego dla kategorii dzieci realizujących roczne przygotowanie przedszkolne.....</i>	<i>7</i>
OBSZAR I: OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA.....	9
TEMAT 1: POŻAR W MIESZKANIU.....	9
TEMAT 2: CZAD CICHYM ZABÓJCĄ.....	9
TEMAT 3: POŻAR W PRZEDSZKOLU LUB SZKOLE.....	10
TEMAT 4: POŻAR W LESIE.....	10
OBSZAR II: OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA.....	11
TEMAT 1: PRZED POWODZIĄ.....	11
TEMAT 2: GDY WIADOMO, ŻE POWÓDŹ CIĘ NIE OMINIE.....	11
TEMAT 3: GDY WODA USTĄPI.....	11
OBSZAR III: PIERWSZA POMOC.....	12
TEMAT 1: WZYWANIE POGOTOWIA RATUNKOWEGO I SŁUŻB RATOWNICZYCH.....	12
TEMAT 2: APTECZKA PIERWSZEJ POMOCY.....	12
TEMAT 3: POMOC PRZY SKALECZENIACH.....	12
TEMAT 4: POMOC PRZY KRWAWIENIU Z NOSA.....	12
TEMAT 5: POMOC PRZY ZŁAMANEJ NODZE (złamanie zamknięte podudzia).....	13
TEMAT 6: POMOC PRZY OPARZENIACH.....	13
TEMAT 7: POMOC W PRZYPADKU NIEDROŻNOŚCI DRÓG ODDECHOWYCH.....	13
OBSZAR IV: BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE – ZAGROŻENIA ZE STRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO.....	14
TEMAT 1: POGODA – BURZE.....	14
TEMAT 2: PRZYCZYNY ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA – SMOG.....	14
TEMAT 3: SKUTKI ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA - SMOG.....	14
OBSZAR V: BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE – EDUKACJA EKOLOGICZNA.....	15
TEMAT 1: OCHRONA PRZYRODY NA SZLAKU TURYSTYCZNYM.....	15
TEMAT 2: ZACHOWANIE W LESIE.....	15
TEMAT 3: MIESZKAŃCY ŁĄK.....	15
TEMAT 4: SEGREGACJA ODPADÓW.....	16
TEMAT 5: JAK ZBIERAĆ MATERIAŁ ODPADOWY.....	16
TEMAT 6: ZDROWIE I HIGIENA.....	16
TEMAT 7: ZDROWY TRYB ŻYCIA I ZDROWA ŻYWNOŚĆ.....	16
TEMAT 8: ODPOWIEDZIALNE ZAKUPY.....	16
TEMAT 9: OPIEKA NAD ZWIERZĘTAMI W DOMU.....	17
OBSZAR VI: BEZPIECZNIE Z PRĄDEM.....	18
TEMAT 1: PRĄD.....	18
TEMAT 2: PRĄD W DOMU. OSZCZĘDNE GOSPODAROWANIE ENERGIĄ.....	18
TEMAT 3: PRĄD W OKOLICY DOMU.....	18
TEMAT 4: POMOC PRZY OPARZENIACH SPOWODOWANYCH PRĄDEM.....	18
OBSZAR VII: BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM.....	19
TEMAT 1: BEZPIECZNE PORUSZANIE SIĘ PO DROGACH W MIEŚCIE.....	19
TEMAT 2: BEZPIECZNE PORUSZANIE SIĘ W RUCHU PIESZYM PO DROGACH POZA TERENEM ZABUDOWANYM.....	19
TEMAT 3: BEZPIECZNE PORUSZANIE SIĘ ROWEREM PO MIEŚCIE I POZA TERENEM ZABUDOWANYM.....	19
TEMAT 4: DROGI DLA ROWERÓW.....	19
OBSZAR VIII: BEZPIECZNIE W TRANSPORCIE KOLEJOWYM.....	20
TEMAT 1: TRANSPORT KOLEJOWY.....	20
TEMAT 2: PRZEJAZDY KOLEJOWE.....	20
TEMAT 3: DWORCE, PRZYSTANKI KOLEJOWE I PERONY.....	20
TEMAT 4: WJAZD I ZATRZYMANIE POCIĄGU NA PERONIE.....	21
TEMAT 5: BEZPIECZNIE PODCZAS JAZDY POCIĄGIEM.....	21
TEMAT 6: TURYSTYKA I REKREACJA.....	21
OBSZAR IX: BEZPIECZEŃSTWO DNIA CODZIENNEGO.....	22

TEMAT 1: ZACHOWANIE W PRZYPADKU KONTAKTU Z OSOBĄ NIEZNAJOMĄ.....	22
TEMAT 2: ZACHOWANIE W PRZYPADKU ZNALEZIENIA ZWIERZĘCIA.....	22
TEMAT 3: ZACHOWANIE W PRZYPADKU ATAKU PSA.....	22
TEMAT 4: ZACHOWANIE W PRZYPADKU ZNALEZIENIA DZIWNEGO PAKUNKU.....	22
TEMAT 6: BEZPIECZNE MIEJSCA DO ZABAW.....	23
TEMAT 7: BEZPIECZNIE PODCZAS ZAGUBIENIA W MIEŚCIE.....	23
TEMAT 8: BEZPIECZNIE PODCZAS ZAGUBIENIA W CENTRUM HANDLOWYM.....	23
TEMAT 9: BEZPIECZNIE PODCZAS ZAGUBIENIA NA DUŻEJ IMPREZIE Z UDZIAŁEM DZIECI.....	24
TEMAT 10: NIEBEZPIECZEŃSTWA ZWIĄZANE Z SURFOWANIEM PO SIECI W INTERNECIE.....	24
<i>OBSZAR X: TURYSTYKA I REKREACJA.....</i>	<i>25</i>
TEMAT 1: SZLAKI W GÓRACH.....	25
TEMAT 2: ZABYTKI NA TURYSTYCZNYM SZLAKU.....	25
TEMAT 3: BEZPIECZNIE NAD WODĄ.....	25
TEMAT 4: BEZPIECZNE PRZETRWANIE PODCZAS ZAGUBIENIA W LESIE.....	26

Dzieci realizujące roczne przygotowanie przedszkolne

Celem wychowania przedszkolnego jest wsparcie całościowego rozwoju dziecka umożliwiające mu odkrywanie własnych możliwości, sensu działania oraz gromadzenie doświadczeń na drodze prowadzącej do prawdy, dobra i piękna. W efekcie takiego wsparcia dziecko osiąga dojrzałość do podjęcia nauki na pierwszym etapie edukacji.

Do zadań przedszkola należy między innymi:

1. Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju.
2. Tworzenie warunków umożliwiających dzieciom swobodny rozwój, zabawę i odpoczynek w poczuciu bezpieczeństwa.
3. Wspieranie samodzielnej dziecięcej eksploracji świata, dobór treści adekwatnych do poziomu rozwoju dziecka, jego możliwości percepcyjnych, wyobrażeń i rozumowania, z poszanowaniem indywidualnych potrzeb i zainteresowań.
4. Wzmacnianie poczucia wartości, indywidualność, oryginalność dziecka oraz potrzeby tworzenia relacji osobowych i uczestnictwa w grupie.
5. Tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym.
6. Przygotowywanie do rozumienia emocji, uczuć własnych i innych ludzi oraz dbanie o zdrowie psychiczne, realizowane m.in. z wykorzystaniem naturalnych sytuacji, pojawiających się w przedszkolu oraz sytuacji zadaniowych, uwzględniających treści adekwatne do intelektualnych możliwości i oczekiwań rozwojowych dzieci.
7. Tworzenie sytuacji edukacyjnych budujących wrażliwość dziecka, w tym wrażliwość estetyczną, w odniesieniu do wielu sfer aktywności człowieka: mowy, zachowania, ruchu, środowiska, ubioru, muzyki, tańca, śpiewu, teatru, plastyki.
8. Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka.
9. Tworzenie warunków umożliwiających bezpieczną, samodzielną eksplorację elementów techniki w otoczeniu, konstruowania, majsterkowania, planowania i podejmowania intencjonalnego działania, prezentowania wytworów swojej pracy.
10. Współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka.
11. Kreowanie, wspólnie z wymienionymi podmiotami, sytuacji prowadzących do poznania przez dziecko wartości i norm społecznych, których źródłem jest rodzina, grupa w przedszkolu, inne dorosłe osoby, w tym osoby starsze, oraz rozwijania zachowań wynikających z wartości możliwych do zrozumienia na tym etapie rozwoju.
12. Systematyczne uzupełnianie, za zgodą rodziców, realizowanych treści wychowawczych o nowe zagadnienia, wynikające z pojawienia się w otoczeniu dziecka zmian i zjawisk istotnych dla jego bezpieczeństwa i harmonijnego rozwoju. Systematyczne wspieranie rozwoju mechanizmów uczenia się dziecka, prowadzące do osiągnięcia przez nie poziomu umożliwiającego podjęcie nauki w szkole

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r., poz. 356).

Cele Programu Edukacyjnego dla kategorii dzieci realizujących roczne przygotowanie przedszkolne

1. Przygotowanie dzieci do racjonalnych zachowań w przypadku wystąpienia zagrożeń:
 - Nabywanie umiejętności wzywania pogotowia ratunkowego i informowania innych służb ratowniczych
 - Przygotowanie dzieci do wykonywania prostych czynności ratowniczych
 - Wdrażanie dzieci do zachowań bezpiecznych przy posługiwaniu się domowymi urządzeniami elektrycznymi
 - Nabywanie umiejętności informowania służb ratowniczych i pracowników kolei o nieprawidłowościach i zagrożeniach
 - Wdrażanie dzieci do zachowań bezpiecznych od momentu wejścia na dworzec kolejowy poprzez przebywanie na peronie, wsiadanie i wysiadanie z transportu kolejowego
 - Wdrażanie do bezpiecznych zachowań w czasie jazdy pociągiem (szynobusem)
 - Wdrażanie do zachowań bezpiecznych na drodze, w czasie gier i zabaw
 - Zwrócenie uwagi na niebezpieczeństwa wynikające z posługiwania się przez dzieci niebezpiecznymi narzędziami: Np. nóż, nożyczki, zapalki
 - Kształtowanie rozsądnej gotowości niesienia pomocy poszkodowanym
1. Kształtowanie pożądanych postaw prospołecznych i przygotowanie dzieci do samopomocy przez wyposażenie ich w umiejętności:
 - Uważnego obserwowania i słuchania
 - Zauważania ciągów przyczynowo – skutkowych ułatwiających unikanie zagrożeń – profilaktyka
 - Radzenia sobie w sytuacjach problemowych
 - Ćwiczenia pożądanych odruchów i nawyków, pomocnych w sytuacji zagrożenia
2. Przygotowanie dzieci do bezpiecznego spędzania czasu wolnego podczas wakacji.
3. Zapoznanie z zagrożeniami wynikającymi z działań tzw. osób trzecich – nieznajomy
4. Kształtowanie u dzieci postaw zgodnych z etyką ekologiczną
 - wpajanie silnego związku ze środowiskiem
 - zachęcanie do aktywnej obecności we własnym środowisku
 - naukę ekologicznego życia we własnym domu
 - naukę wyciągania właściwych wniosków, perspektywicznego myślenia i przewidywania skutków określonej działalności człowieka
 - naukę poczucia własnej wartości i własnych możliwości

Cele operacyjne: dziecko....

- Potrafi wezwać pogotowie ratunkowe i poinformować inne służby ratownicze
- Potrafi wykonać proste czynności ratownicze przy poszkodowanym
- Potrafi zachować zasady bezpieczeństwa przy posługiwaniu się urządzeniami elektrycznymi w domu
- Zna zasady bezpiecznych zachowań na drodze, w czasie gier i zabaw
- Wie, że zabawa niebezpiecznymi narzędziami może skończyć się tragicznie
- Rozumie potrzebę niesienia pomocy poszkodowanemu
- Wie, że na obszarze kolejowym nad bezpieczeństwem pasażerów czuwa Straż Ochrony Kolei

- Potrafi poinformować służby ratownicze i pracowników kolei o zaistniałych zagrożeniach
- Potrafi zachować zasady bezpieczeństwa od momentu wejścia na dworzec kolejowy, poprzez przebywanie na peronie, wsiadanie i wysiadanie z pociągu (szynobusu) oraz w czasie podróży
- Wie, że teren kolejowy jest niebezpieczny i czyha tu wiele niebezpieczeństw
- Potrafi uważnie obserwować, słuchać, wyciąga odpowiednie wnioski
- Zauważa ciągi przyczynowo – skutkowe, wie jak unikać zagrożeń
- Potrafi poradzić sobie w sytuacji problemowej
- Wie do kogo zwrócić się o pomoc w sytuacji kiedy czuje, że coś dzieje się "nie tak"
- Ma wyćwiczone odruchy i nawyki, z których umie skorzystać w sytuacji zagrożenia
- Wie, że w czasie codziennej działalności i zabawy trzeba zachować przyjazny stosunek do przyrody
- Rozumie konieczność ochrony przyrody
- Rozumie, że każda istota żywa jest częścią przyrody
- Wie jak należy zachowywać się podczas pobytu w lesie
- Potrafi wymienić kilka gatunków zwierząt zamieszkujących polskie lasy
- Wie, co zanieczyszcza nasze powietrze i jak temu zapobiegać
- Potrafi segregować odpady
- Wie, dlaczego nie wolno wypalać traw

Proponowane formy realizacji:

- Pogadanka
- Pokaz
- Obserwacja
- Inscenizacja
- Zabawa
- Wycieczka
- Burza mózgów
- Zdobywanie praktycznych umiejętności

Ewaluacja:

- ankieta sprawdzająca stopień przyswojenia wiadomości
- praktyczne sprawdziany wiedzy
- pokazy
- konkurs między klasami „0”

Podczas realizacji poniższych tematów nauczyciel powinien nawiązać współpracę z Policją, Strażą Pożarną, Strażą Miejską, GOPR, WOPR, Zakładem Energetycznym, SOK.

Przedstawiciele tych służb i instytucji posiadają filmy i materiały wewnętrzne, które nie są ogólnie dostępne a służą edukacji.

OBSZAR I: OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA

TEMAT 1: POŻAR W MIESZKANIU

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że dzieci nie powinny same zapalać zapalek, świeczek, bawić się przy kominku w czasie jego rozpalania, bez nadzoru użytkować kuchenkę gazową
2. wie, że takie działania mogą stać się przyczyną powstania pożaru w domu
3. wie, że pożar jest bezpośrednim zagrożeniem nie tylko dla człowieka ale również dla zwierząt w nim przebywających i dla środowiska
4. ma świadomość, że swoim nieodpowiedzialnym zachowaniem może przyczynić się do degradacji środowiska naturalnego
5. nie wpada w panikę, kiedy stwierdza, że w jego mieszkaniu wybuchł pożar
6. zamyka okna w pomieszczeniu w którym się znajduje
7. przed otwarciem drzwi sprawdza wierzchnią częścią dłoni temperaturę drzwi a następnie klamki
8. Jeżeli klamka i drzwi nie są gorące, to szybko opuszcza przez nie pomieszczenie zagrożone i wychodzi przed budynek, zawiadamia sąsiadów, prosi dorosłego o to by zadzwonił na straż pożarną 998 lub numer alarmowy 112
9. jeżeli ma telefon to sam dzwoni na straż pożarną 998 lub numer alarmowy 112 podając informacje w następującej kolejności:
 - gdzie się pali,
 - co się pali,
 - czy zagrożone jest życie ludzkie,
 - podaje numer telefonu, z którego dzwoni oraz przedstawia się
 - nie rozłącza się pierwszy po podaniu tych informacji.
10. Jeżeli spod drzwi wydobywa się dym a drzwi i klamka są gorące, wtedy nie otwiera drzwi!
 - mając dostęp do telefonu dzwoni na numer alarmowy 112 podając informacje jw.
 - następnie otwiera okno i woła o pomoc, informując w ten sposób również sąsiadów
11. wie, że w zadymionym pomieszczeniu należy poruszać się przy podłodze, ponieważ tam jest najmniej dymu
12. wie, że nie można w czasie pożaru chować się do szafy, wchodzić na nią, lub wchodzić pod łóżko, ponieważ to utrudnia strażakom odnalezienie człowieka w zadymionym lub palącym się pomieszczeniu
13. wie jak wygląda strażak w pełnym umundurowaniu w akcji i nie boi się go, reaguje głosem na jego wołanie
8. wie, że nie wszystko w domu można gasić wodą (urządzenia pod napięciem i palący się tłuszcz)
9. wie, że podczas pożaru ulatnia się z dymem wiele substancji zatruwających środowisko.

TEMAT 2: CZAD CICHYM ZABÓJCĄ

Umiejętności: uczeń...

1. wie, że tlenek węgla, który jest potocznie nazywany czadem to gaz który jest bezbarwny i nie ma zapachu
2. wie, że czad powstaje gdy coś się spala lub pali a w miejscu tym jest za mało tlenu lub nieprawidłowy jest odpływ spalin
3. wie, że groźne są zapchane lub nieszczelne przewody kominowe oraz uszkodzone połączenia między kominami i piecami
4. wie, że potencjalne źródła czadu w pomieszczeniach mieszkalnych to: kominki, gazowe podgrzewacze wody, piece węglowe, gazowe lub olejowe i kuchnie gazowe
5. wie, że szczelnie pozamykane okna (czasami jeszcze dodatkowo uszczelnione), pozaklejane kratki wentylacyjne, brak otworów wentylacyjnych w drzwiach łazienkowych, jak również brak regularnych kontroli drożności przewodów wentylacyjnych i kominowych sprawiają, że w naszych mieszkaniach lub domach możemy nie być bezpieczni.
6. wie, że w niewietrzonych pomieszczeniach bardzo łatwo może dojść do tragedii

7. wie, że warto w domu lub mieszkaniu zainstalować czujkę dymu oraz czujkę tlenku węgla.
8. wie, że podstawową funkcją czujki tlenku węgla (czadu) jest wykrywanie czadu i generowanie sygnałów alarmowych w sytuacji wykrycia jego nadmiernego stężenia w powietrzu.

TEMAT 3: POŻAR W PRZEDSZKOLU LUB SZKOLE

Umiejętności: dziecko ...

1. zna drogę ewakuacyjną i oznaczające ją symbole
2. zna podstawowe przyczyny powstawania pożarów
3. zna sygnał dzwonka alarmowego obowiązującego w przedszkolu / szkole
4. odpowiednio reaguje na sygnały dźwiękowe
 - szybko i bez paniki ustawia się w parach przy drzwiach
 - przypomina nauczycielowi o zamknięciu okien
 - pamięta o zabranieniu zwierzątka z sali /klasy (jeżeli takie jest)
 - po wyjściu z klasy porusza się przy ścianie w zależności od stopnia zadymienia albo w pozycji wyprostowanej albo jak najbliżej podłogi
 - kierując się symbolami ewakuacyjnymi opuszcza budynek przedszkola / szkoły
 - wie, że nie może samowolnie oddalić się od grupy przedszkolnej / klasowej, bo będzie poszukiwany a wtedy narazi życie strażaka
5. wie, że należy unikać kontaktów z ogniem
6. podporządkowuje się służbom ratowniczym w przypadku ewakuacji
7. wie, że nie wszystko gasi się wodą (urządzenia pod napięciem i palący się tłuszcz)
8. jest gotowy do niesienia pomocy innym w razie pożaru

TEMAT 4: POŻAR W LESIE

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, że w lesie zabronione jest samowolne rozpalanie ognisk
2. nie wpada w panikę, kiedy stwierdza, że w pobliżu miejsca, w którym się znajduje w lesie pali się
3. opuszcza zagrożony teren udając się w kierunku przeciwnym do miejsca, w którym widać dym,
4. będąc bezpiecznym, powiadamia służby ratownicze dzwoniąc na numer 112
5. potrafi podać informuje w następującej kolejności:
 - gdzie się pali,
 - co się pali,
 - czy zagrożone jest życie ludzkie,
 - podaje numer telefonu, z którego dzwoni oraz przedstawia się
 - wie, że po przekazaniu dyspozytorowi informacji nie może rozłączyć się pierwszy, tylko czeka na pytania i polecenia ze strony dyspozytora.
6. wie, że podczas pożaru w lesie lub na łące ginie wiele zwierząt, zniszczeniu ulega przyroda a substancje powstałe w procesie spalania zatrują środowisko naturalne.

OBSZAR II: OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

TEMAT 1: PRZED POWODZIĄ

Umiejętności: dziecko ...

1. rozumie, że gdy występują długotrwałe (kilkudniowe nieprzerwane) opady deszczu, to można spodziewać się powodzi
2. wie, że powódź jest wtedy, gdy wody w rzekach przestają się mieścić w jej korycie i zaczynają się rozlewać obok koryta rzek
3. wie, że taka woda jest bardzo zanieczyszczona i nie wolno do niej wchodzić
4. rozumie, że kiedy może wystąpić powódź, rodzice będą się do tego przygotowywać na przykład poprzez zakup żywności hermetycznie pakowanej, zakup większej ilości wody w butelce, przygotowanie latarek i baterii, świec i zapalek
5. wie, że przygotować trzeba 3 kolorowe materiały: biały, niebieski i czerwony, które mogą pomóc rodzinie podczas wzywania pomocy.
6. wie, że kolor biały oznacza – chcemy się z zagrożonego miejsca ewakuować
7. wie, że kolor niebieski oznacza – potrzebujemy jedzenia i wody
8. wie, że kolor czerwony oznacza – potrzebujemy pomocy medycznej

Uwaga: kolory flag obowiązujące podczas powodzi podane są na stronie Komendy Głównej PSP (www.straz.gov.pl zakładka *porady*). Inne źródła mogą zawierać przekłamania

TEMAT 2: GDY WIADOMO, ŻE POWÓDŹ CIĘ NIE OMINIE

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, że należy zabezpieczyć się w większą ilość worków z piaskiem
2. wie, jak zadbać o zwierzęta
3. wie, że należy wyłączyć główne zasilanie elektryczne i dopływ gazu
4. wie, co zrobić z samochodem
5. rozumie potrzebę ewakuacji w bezpieczne miejsce, oraz wspólnie z rodziną zna drogę do tego miejsca

TEMAT 3: GDY WODA USTĄPI

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, że jak najdłużej należy pozostać poza zasięgiem wód powodziowych. Nie wchodzić do takiej wody bo jest bardzo zanieczyszczona
2. wie, że nie wolno korzystać ze zbiorników ujęć wody na terenach zalanych a jedynie z wody pitnej zabezpieczonej wcześniej
3. wie, że dorośli będą sprzątać po powodzi i rozumie, że wtedy należy stosować się do ich poleceń i nie przeszkadzać
4. rozumie, że po powodzi może być potrzeba żeby poddać się szczepieniom ochronnym żeby ustrzec się przed chorobami zakaźnymi i nie odmawia zaszczepienia.

OBSZAR III: PIERWSZA POMOC

Uczestnicy Programu Edukacyjnego przygotowani są do niesienia pomocy poszkodowanym w realnych wypadkach, z zachowaniem dbałości by udzielanie pomocy odbywało się w sposób bezpieczny dla ratownika i dla poszkodowanego, oraz aby pomoc była skuteczna, ratujący musi postępować zgodnie z procedurą nakazaną schematem ratowniczym.

Tematy z pierwszej pomocy – rodzaje wypadków, rodzaje urazów u poszkodowanych są takie, jakie najczęściej dotyczą ludzi.

TEMAT 1: WZYWANIE POGOTOWIA RATUNKOWEGO I SŁUŻB RATOWNICZYCH

Umiejętności: dziecko...

1. potrafi prawidłowo skorzystać z telefonu
2. zna numer alarmowy 112 oraz na pogotowie ratunkowe - 999, straż pożarną – 998, policję - 997
3. umie ocenić sytuację (czy jest bezpiecznie), umie ocenić stan poszkodowanego i wie, kiedy należy wezwać pogotowie ratunkowe
4. potrafi przeprowadzić rozmowę telefoniczną z dyspozytorem, tj.: potrafi przekazać najważniejsze informacje o wypadku, niebezpiecznym zdarzeniu w prawidłowej kolejności: gdzie się stało, co się stało, ilu jest poszkodowanych, stan osoby poszkodowanej, jakie ma urazy, swoje imię i nazwisko, numer telefonu, z którego się dzwoni
5. wie, że nie może pierwszy rozłączyć się po rozmowie wstępnej z dyspozytorem

TEMAT 2: APTECZKA PIERWSZEJ POMOCY

Umiejętności: dziecko...

1. potrafi wymienić rzeczy, które powinny znajdować się w apteczce pierwszej pomocy (gaza, bandaże, plaster z opatrunkiem, plaster bez opatrunku, chusta trójkątna, koc termiczny, rękawiczki jednorazowe, nożyczki)
2. wie, do czego służą poszczególne rzeczy znajdujące się w apteczce pierwszej pomocy i potrafi je wykorzystać
3. wie, co nie powinno znajdować się w apteczce pierwszej pomocy (lekarstwo, maść, syrop)
4. zna konsekwencje niekontrolowanego zażycia leku przez dziecko
5. wie, że w przypadku braku typowych materiałów opatrunkowych - podczas udzielania pierwszej pomocy – należy korzystać z odpowiednich materiałów podręcznych

TEMAT 3: POMOC PRZY SKALECZENIACH

Umiejętności: dziecko...

1. dba o swoje bezpieczeństwo (przed podejściem do poszkodowanego sprawdza czy jest bezpiecznie)
2. zna podstawowe wyposażenie apteczki domowej
3. wie, że należy unikać kontaktu z krwią poszkodowanego, potrafi założyć i prawidłowo zdjąć rękawice jednorazowe
4. wie, że małe rany (otarcia) należy przemyć bieżącą wodą
5. wie, że po udzieleniu pomocy poszkodowanemu należy umyć ręce
6. umie wykonać prosty opatrunek używając w zależności od rozmiaru skaleczenia plastra z opatrunkiem lub gazy jałowej
7. potrafi dobrze zamocować opatrunek za pomocą plastra lub bandaża
8. odróżnia skaleczenia od dużego krwotoku
9. rozumie konieczność zachowania ostrożności przy posługiwaniu się ostrymi narzędziami (nożyczki)
10. wie, że należy uspokoić i pocieszyć poszkodowanego
11. rozumie potrzebę niesienia innym pomocy

TEMAT 4: POMOC PRZY KRWAWIENIU Z NOSA

Umiejętności: dziecko...

1. dba o swoje bezpieczeństwo (przed podejściem do poszkodowanego sprawdza czy jest bezpiecznie)
2. potrafi udzielić pomocy osobie, której krew leci z nosa
3. wie, jak należy uspokoić i pocieszyć poszkodowanego
4. rozumie potrzebę opuszczenia w dół głowy poszkodowanego z krwawiącym nosem
5. wie, że odchylenie głowy do tyłu osobie, której krew leci z nosa może spowodować jej zadławienie
6. wie, że poszkodowany powinien ucisnąć skrzydełka nosa przez 10 minut i oddychać ustami oraz umie zrobić zimny okład na nasadę nosa i kark
7. wie, że w sytuacji, kiedy krwawienie z nosa trwa dłużej niż 30 minut, to należy dzwonić na numer alarmowy 112 lub 999
8. wie, że należy unikać kontaktu z krwią poszkodowanego, stosuje rękawiczki ochronne. Potrafi założyć i prawidłowo zdjąć rękawice jednorazowe
9. wie, że po udzieleniu pomocy poszkodowanemu należy umyć ręce
10. rozumie potrzebę niesienia pomocy innym

TEMAT 5: POMOC PRZY ZŁAMANEJ NODZE (złamanie zamknięte podudzia)

Umiejętności: dziecko...

1. dba o swoje bezpieczeństwo (przed podejściem do poszkodowanego sprawdza czy jest bezpiecznie)
2. potrafi przez lekki dotyk zbadać poszkodowanego i stwierdzić, że poszkodowany może mieć złamanie
3. przy złamaniu zamkniętym: potrafi unieruchomić złamaną nogę przez obłożenie jej w pozycji zastanej,
4. wie, że należy uspokoić i pocieszyć poszkodowanego
5. rozumie potrzebę okrycia poszkodowanego, potrafi wykorzystać folię termiczną, lub własne wierzchnie odzienie
6. wie, że o zdarzeniu należy poinformować osobę dorosłą, lub wezwać pogotowie numer 999, lub numer 112
7. wie, jakie mogą być konsekwencje poruszania złamaną kończyną
8. rozumie potrzebę niesienia pomocy innym.

TEMAT 6: POMOC PRZY OPARZENIACH

Umiejętności: dziecko...

1. dba o swoje bezpieczeństwo (przed podejściem do poszkodowanego sprawdza czy jest bezpiecznie)
2. wie, jak należy pomóc poszkodowanemu, który się oparzył (schładzanie oparzonego miejsca chłodną wodą z kranu – nie dłużej niż 30 min, lub do ustąpienia bólu)
3. wie, że należy posadzić lub położyć poszkodowanego po uprzednim schłodzeniu oparzonego miejsca wodą
4. potrafi oparzone miejsce przykryć gazą lub kawałkiem czystego, gładkiego materiału
5. rozumie potrzebę wezwania na pomoc osoby dorosłe, lub przy większej powierzchni poparzonej skóry wzywa pogotowie ratunkowe numer 999, lub numer 112
6. wie, że gorące płyny, grzejniki, ogień i fajerwerki mogą być przyczyną oparzeń

TEMAT 7: POMOC W PRZYPADKU NIEDROŻNOŚCI DRÓG ODDECHOWYCH

Umiejętności: dziecko...

1. dba o swoje bezpieczeństwo (przed podejściem do poszkodowanego sprawdza czy jest bezpiecznie)
2. wie, że powinien dowiedzieć się, czym poszkodowany się zadławił
3. wie, że jeżeli poszkodowany oddycha, należy zachęcać go do kaszlu
4. wie, jak postąpić, kiedy następuje całkowita niedrożność dróg oddechowych a poszkodowany jest przytomny
5. rozumie potrzebę wezwania na pomoc osoby dorosłe
6. wie, że jeżeli poszkodowany straci przytomność natychmiast należy wezwać pogotowie ratunkowe
7. rozumie potrzebę niesienia pomocy innym

Przy realizacji tego tematu skorzystaj z: „Wytyczne 2021 Resuscytacji Krążeniowo – Oddechowej” Europejskiej Rady Resuscytacji. Tylko czynności wykonywane na osobie przytomnej.

OBSZAR IV: BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE - ZAGROŻENIA ZE STRONY ŚRODOWISKA NATURALNEGO

TEMAT 1: POGODA – BURZE

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, że burze są naturalnymi zjawiskami pogodowymi, występują z różną siłą i szybko się przemieszczają
2. wie, że wyładowanie atmosferyczne może spowodować pożar, uszkodzenie budynku lub spalenie instalacji elektrycznej a w efekcie uszkodzenie wszystkich włączonych do niej urządzeń (telewizora, komputera itp.)
3. wie, że będąc w domu należy zamknąć wszystkie okna i w miarę możliwości wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne i gazowe
4. wie, że w czasie trwania burzy nie powinno się podchodzić do okien i obserwować niebezpieczne zjawiska pogodowe
5. wie, że będąc poza domem bezwzględnie nie należy szukać schronienia pod drzewami, słupami i liniami wysokiego napięcia. Najlepiej wtedy schronić się w budynku
6. wie, że nie należy w tym czasie dotykać metalowych przedmiotów i najlepiej jest odsunąć się od nich

TEMAT 2: PRZYCZYNY ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA – SMOG

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, że smog jest sztuczną mgłą tworzącą się w sposób nienaturalny jako efekt działań człowieka oraz pewnych niesprzyjających okoliczności przyrody
2. wie, że smog powstaje na skutek mieszania powietrza z zanieczyszczeniami i spalinami powstającymi w efekcie działalności człowieka
3. wie, że za zanieczyszczenia te odpowiadają między innymi fabryki, coraz większa liczba samochodów, palenie węglem, drewnem i innymi paliwami stałymi w piecach

TEMAT 3: SKUTKI ZANIECZYSZCZENIA POWIETRZA - SMOG

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, że skutkiem zanieczyszczenia powietrza przez smog jest gęsty dym zalegający nad miastem, który powoduje doraźnie trudności w oddychaniu
2. wie, że skutki smogu mogą być alergie, choroby układu oddechowego, choroby serca i choroby nowotworowe
3. wie, że skutki zanieczyszczenia powietrza odczuwamy również pośrednio, na przykład zjadając skażone nim mięso zwierząt, czy rośliny które w takich warunkach wzrastały
4. wie, że skutki zanieczyszczeń powietrza smogiem czasami są natychmiastowe ale mogą być też odroczone w czasie i uwidocznić się po kilku/kilkunastu latach

OBSZAR V: BEZPIECZEŃSTWO EKOLOGICZNE - EDUKACJA EKOLOGICZNA

TEMAT 1: OCHRONA PRZYRODY NA SZLAKU TURYSTYCZNYM

Umiejętności: dziecko...

1. zna i rozpoznaje wiosenne rośliny chronione (konwalia majowa, krokus, zawilec, przebiśnieg, przyłaszczka)
2. wie, że niektóre gatunki roślin i zwierząt są objęte ochroną, ponieważ grozi im całkowite wyginięcie
1. wie, że roślin, które są pod ochroną nie można zrywać lub niszczyć
 - w górach:
2. wie, że podczas wycieczki należy się poruszać po wyznaczonym szlaku lub drodze
3. wie, że podróżując po górach można napotkać również rośliny trujące takie jak: tojad mocny, kaczeniec, wilcza jagoda
4. potrafi rozpoznać na zdjęciu w/w rośliny trujące i wie, że napotykając je podczas wędrówek po górach nie wolno ich zrywać ani dotykać
 - nad jeziorem
5. wie, że jezioro to śródlądowy zbiornik wodny nie mający połączenia z morzem
6. wie, że zamierzając spędzać czas nad jeziorem, należy zapoznać się z informacjami dotyczącymi zasad korzystania i ograniczeń w korzystaniu z wyznaczonego obszaru wodnego,
7. wie, że spędzając czas nad jeziorem może spotkać następujące gatunki zwierząt:
 - żyjące w wodzie: ryby, raki, pijawki, larwy niektórych owadów
 - wodno – lądowe: wydry, żaby, kaczki krzyżówki, łabędzie, bobry
 - żyjące w pobliżu zbiorników wodnych: czapla, bocian
 - nad morzem:
8. wie, że trawy, krzewy i drzewa ochronią i wzmacniają brzeg
9. wie, że uszkodzenie roślinności i obiektów ochronnych na wydmach może spowodować w czasie sztormu zagrożenie dla domów znajdujących się najbliżej brzegu
10. rozumie, że materiał odpadowy w postaci papierków, torebek foliowych, butelek, chusteczek itp. Powinien być wyrzucony do kosza na odpadki, lub zabrany ze sobą do miejsca, w którym można go wyrzucić
11. wie, że pozostawiony na szlaku materiał odpadowy niszczy i zaśmieca środowisko
12. wie, że materiał odpadowy w postaci szkła pozostawiony na słońcu może stać się przyczyną pożaru

TEMAT 2: ZACHOWANIE W LESIE

Umiejętności: dziecko...

1. Wie, że podczas pobytu w lesie nie wolno głośno się zachowywać, bo w lesie mieszkają zwierzęta
2. wie, że nie wolno niszczyć roślin (łamać i zrywać gałęzi z drzew i krzewów)
3. wie, że w lesie nie wolno samowolnie rozpalać ognisk, bo może dojść do pożaru
4. wie, że w lesie nie wolno pozostawiać żadnych odpadów (śmieci)
5. rozumie potrzebę zabierania ze sobą na wyprawę do lasu specjalnej reklamówki przeznaczonej na odpady (np. po zjedzeniu cukierka, po wypiciu soku itp.)

TEMAT 3: MIESZKAŃCY ŁĄK

Umiejętności: dziecko...

1. rozumie konieczność ochrony zwierząt żyjących na łące,
2. wie, jakie są skutki wypalania traw (niszczenie mikroorganizmów, larw, jajeczek, nasion, śmierć zwierząt żyjących na łące i w glebie, zanieczyszczenie powietrza spowodowane powstałym dymem, wypadki samochodowe, zagrożenia dla życia i mienia ludzi)
3. wymienia zwierzęta i rośliny żyjące na łące,
4. wie, jak prawidłowo zachować się podczas zauważonego pożaru,
5. zna numery alarmowe: 112, 998

Przy realizacji tematu skorzystaj: Strona internetowa Fundacji Wspierania Inicjatyw Ekologicznych. www.zywioly.eco.pl (s.23 PDF ogień)

TEMAT 4: SEGREGACJA ODPADÓW

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że materiał odpadowy można segregować
2. rozumie potrzebę segregacji materiału odpadowego
3. zna kolory pojemników do segregacji odpadów
4. wie, że szkło bezbarwne można wrzucić do kontenera w kolorze białym
5. wie, że nie powinno się tam wrzucać : szkła okiennego, luster, żarówek
6. wie, że szkło kolorowe można wrzucić do kontenera w kolorze zielonym
7. wie, że nie powinno się tam wrzucać: szkła potłuczonego, żaroodpornego, szyb samochodowych
8. wie, że papier wrzuca się do kontenera w kolorze niebieskim
9. wie, że nie powinno się tam wrzucać: kartonów po mleku i napojach, pieluch jednorazowych, tłustego papieru
10. wie jak wyglądają kontenery na tworzywa sztuczne i metale – pojemnik w kolorze żółtym
11. wie, że wrzucane opakowania plastikowe i aluminiowe powinny być zgniatane przed wrzuceniem ponieważ wtedy więcej materiału zmieści się w kontenerze
12. wie, że są specjalne pojemniki na zużyte baterie (których nie wolno wyrzucać do kosza na zwykłe odpadki)
13. rozpoznaje znak ostrzegający przed wrzucaniem do domowych śmietników odpadów niebezpiecznych

TEMAT 5: JAK ZBIERAĆ MATERIAŁ ODPADOWY

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że opakowanie należy opróżnić z resztek produktu (usunąć zawartość, np. z kubeczka po jogurcie, butelce po szamponie) i dokładnie je oczyścić
2. wie, że należy oddzielić od opakowania elementy wykonane z innego rodzaju materiału (np. zerwać papierową etykietę z butelki czy wieczko od jogurtu, wrzucić oddzielnie korek od butelki)
3. wie, że należy zgnieść opakowania plastikowe i puszki oraz złożyć opakowania papierowe aby zajmowały jak najmniej miejsca
4. wie, że zakrętki od butelek powinny być wrzucane osobno
5. wie, że opakowania wielomateriałowe typu TETRA – PAK (kartoniki po sokach, napojach, mleku) należy wrzucać do pojemnika żółtego na plastik i metale. Opakowań takich nie wrzucamy do pojemnika na papier.

TEMAT 6: ZDROWIE I HIGIENA

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że przed jedzeniem należy umyć ręce
2. wie, że warzywa i owoce są źródłem witamin dla organizmu
3. potrafi odróżnić produkty żywnościowe szkodliwe dla zdrowia oraz sprzyjające zdrowiu
4. wie, że przed spożyciem warzyw i owoców w stanie surowym, należy je najpierw umyć
5. wie, jak wygląda oszczędne i nieoszczędne gospodarowanie wodą podczas mycia zębów

TEMAT 7: ZDROWY TRYB ŻYCIA I ZDROWA ŻYWNOŚĆ

Umiejętności: dziecko ...

1. potrafi odróżnić produkty żywnościowe szkodliwe dla zdrowia od sprzyjające zdrowiu,
2. zna piramidę żywieniową, oraz zasady racjonalnego żywienia
3. rozumie pojęcie „zdrowej żywności” oraz zna podstawowe zasady jej produkcji w gospodarstwach ekologicznych
4. wie, że powinno się aktywnie spędzać czas wolny bo pomaga to w byciu zdrowszym i silniejszym

TEMAT 8: ODPOWIEDZIALNE ZAKUPY

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że wychodząc na zakupy powinno się sporządzić listę produktów, które są potrzebne

2. rozumie, że nie wszystkie produkty oferowane w sklepie są ekologiczne
3. podczas zakupów pomagając rodzicom wskazuje te produkty żywnościowe, które można kupić luzem a nie są pakowane na tackach lub w pojemniczkach
4. wie, że opakowania produktów żywnościowych to materiał odpadowy przyczyniający się do powstawania zbędnych śmieci a ładny wygląd opakowania nie zawsze świadczy o jakości produktu
5. potrafi się powstrzymać od zakupu nowej zabawki, wiedząc, że podobna ma już w domu
4. wie, że na produktach ekologicznych pojawiają się eko – znaki i potrafi je rozpoznać
5. wychodząc z rodzicami na zakupy pamięta o zabraniu torby wielokrotnego użycia i rozumie szkodliwość tzw. jednorazówek
6. podczas zakupów unika produktów wielokrotnie pakowanych i rozumie, że takie opakowania przyczyniają się do powstawania kłopotliwych odpadów (Np. wybiera pieczarki luzem a nie na tacce i foliowane)

TEMAT 9: OPIEKA NAD ZWIERZĘTAMI W DOMU

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że każde zwierzę, które mamy w domu powinno mieć własny kąt (miejsce do spania)
2. wie, że zwierzęta domowe należy karmić (odpowiednie pożywienie, stałe pory)
3. wie, że zwierzę powinno mieć w domu stały dostęp do wody
4. wie, że zwierzę powinno być systematycznie wyprowadzane, lub w przypadku zwierząt nieopuszczających domu powinno się im zmieniać wyściółkę kuwety (toalety)
5. wie, że zwierzę domowe trzeba pielęgnować: szczotkować, przycinać pazury
6. wie, że zwierzęta trzeba systematycznie szczepić oraz zapewnić im opiekę lekarską, kiedy są chore
7. wie, że ze zwierzęciem można się wspaniale bawić wtedy, gdy oboje macie na to ochotę, oraz że są specjalne zabawki dla zwierząt.

OBSZAR VI: BEZPIECZNIE Z PRĄDEM

TEMAT 1: PRĄD

Umiejętności: dziecko...

1. zna numer telefonu Pogotowia energetycznego (991)
2. zna dobre przewodniki prądu (woda, ciało człowieka, metal)
3. dba o swoje bezpieczeństwo - nie podchodzi nigdy samo do osoby porażonej przez prąd i jej nie dotyka – natychmiast wzywa osobę dorosłą na pomoc lub dzwoni na numer alarmowy 112
4. zna materiały, przez które prąd nie popłynie (guma, plastik, drewno), ale pod warunkiem, że są suche
5. zna tabliczkę ostrzegawczą występującą na słupach energetycznych i stacjach transformatorowych (Nie dotykać! Urządzenie elektryczne)

TEMAT 2: PRĄD W DOMU. OSZCZĘDNE GOSPODAROWANIE ENERGIĄ

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że w domu prąd znajduje się w gniazdkach elektrycznych i włącznikach
2. wie, że nie wolno dotykać ani gniazdek ani włączników, kiedy widać, że ich mocowanie jest poluzowane i nie trzymają się dobrze w ścianie
3. wie, że dziecko nie powinno bawić się gniazdkami elektrycznymi oraz nie wkładać do nich niczego poza wtyczką
4. zna zagrożenia mogące powstać na skutek zetknięcia pracującego urządzenia elektrycznego z wodą
5. wie, że chcąc bezpiecznie wyciągnąć wtyczkę z gniazdka nie wolno ciągnąć za przewód, ale trzeba jedną ręką przytrzymać gniazdko a drugą wyciągnąć wtyczkę
6. wie, gdzie w domu znajduje się skrzynka bezpieczników. Rozumie, że bezpieczników mogą dotykać tylko osoby dorosłe
7. wie, jakie urządzenia domowe zużywają dużo prądu (kaloryfery elektryczne, chłodziarko-zamrażarka oraz czajniki elektryczne)
8. wie, jakie urządzenia zużywają mało prądu (lampka nocna, radioodbiornik, pompka w akwarium, elektryczny zegar, oświetlenie szafek)
9. wie, że prąd należy oszczędzać – zużywać tylko wtedy, gdy jest nam naprawdę potrzebny,
10. wie, że wychodząc z domu należy pamiętać o wyłączeniu światła i wszystkich urządzeń elektrycznych
11. wie, że należy kupować urządzenia energooszczędne czyli takie, które zużywają jak najmniej prądu,
12. wie, że należy wyłączać urządzenia, których nie zamierza się używać w najbliższym czasie

TEMAT 3: PRĄD W OKOLICY DOMU

Umiejętności: dziecko...

1. wie, jak prąd dociera do mieszkań
2. wie, jak wyglądają słupy, na których rozpięte są linie energetyczne
3. wie, czym może się skończyć zabawa latawcem w pobliżu linii energetycznych oraz zarzucanie wędki do wody podczas łowienia ryb obok linii energetycznych
4. rozumie, dlaczego nie można się wspinać na słupy energetyczne
5. wie, że prąd może porazić nawet na odległość
6. wie, jak zachować się w trakcie burzy, przebywając poza domem

TEMAT 4: POMOC PRZY OPARZENIACH SPOWODOWANYCH PRĄDEM

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że do osoby porażonej przez prąd nie może podchodzić i nie może jej dotykać – natychmiast wzywa osobę dorosłą na pomoc, lub dzwoni na numer alarmowy 112
2. wie, jak należy pomóc poszkodowanemu proszącemu o pomoc, który ma oparzenia spowodowane prądem (schładzanie oparzonego miejsca chłodną wodą z kranu nie dłużej niż 30 minut, lub do ustąpienia bólu)
3. wie, że należy posadzić lub położyć poszkodowanego po uprzednim schłodzeniu oparzonego miejsca wodą
4. potrafi oparzone miejsce przykryć gazą lub kawałkiem czystego, gładkiego materiału
5. rozumie potrzebę wezwania na pomoc osoby dorosłe, lub przy większej powierzchni poparzonej skóry wzywa pogotowie ratunkowe numer 999, lub numer 112

OBSZAR VII: BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM

TEMAT 1: BEZPIECZNE PORUSZANIE SIĘ PO DROGACH W MIEŚCIE

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, że przez ulicę można przechodzić tylko w miejscach do tego wyznaczonych
2. rozpoznaje te miejsca na drodze
3. zna oznaczenia przejść dla pieszych
4. wie, jak należy przechodzić przez ulicę bez sygnalizacji świetlnej
5. wie, na jakim świetle można przekroczyć jezdnię, gdy jest sygnalizacja
6. wie, że pieszy w ruchu zawsze powinien być widoczny dla kierujących pojazdami

TEMAT 2: BEZPIECZNE PORUSZANIE SIĘ W RUCHU PIESZYM PO DROGACH POZA TERENEM ZABUDOWANYM

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że na drodze poza terenem zabudowanym należy iść lewą stroną drogi
2. wie, że pieszy w ruchu zawsze powinien być widoczny dla kierujących pojazdami
3. wie, że znaczki odblaskowe na tornistrze i ubraniu gwarantują taką widoczność
4. wie, że maszerując poboczem drogi należy poruszać się w kolumnie jeden za drugim
5. wie, że maszerując poboczem nie można bawić się piłką, lub wzajemnie się popychać. Zna konsekwencje takich zachowań
6. wie, że wycieczki piesze są zdrową formą spędzania czasu wolnego a rezygnacja z poruszania się samochodem ma wymierne korzyści dla środowiska

TEMAT 3: BEZPIECZNE PORUSZANIE SIĘ ROWEREM PO MIEŚCIE I POZA TERENEM ZABUDOWANYM

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że chcąc wyjechać rowerem na drogę w mieście lub poza terenem zabudowanym musi umieć bezpiecznie wsiadać i zsiadać z roweru, oraz dobrze na nim jeździć
2. wie, że planując jazdę na rowerze należy założyć kask i ochraniacze celem zabezpieczenia przed urazami mogącymi powstać przy ewentualnym upadku z roweru
3. zna znaczenie elementów odblaskowych na rowerze oraz na odzieży
4. wie, że rowerzystów do lat 10 obowiązują na drodze przepisy takie same jak wszystkich pieszych
5. wie, że po mieście rowerzysta do lat 10 porusza się tylko po chodniku i pod kontrolą osoby dorosłej
6. wie, że poza terenem zabudowanym rowerzysta do lat 10 porusza się tylko pod kontrolą osoby dorosłej po ulicy - lewą jej stroną – tak samo jak pieszy

TEMAT 4: DROGI DLA ROWERÓW

Umiejętności: dziecko ...

1. potrafi powiedzieć, co to jest droga dla rowerów
2. zna oznakowania drogi dla rowerów w mieście i poza miastem
3. wie, że na drodze rowerowej obowiązuje ruch prawostronny
4. rozumie, że będąc w grupie na drodze dla rowerów poruszamy się w kolumnie a nie jeden obok drugiego
5. wie, do czego służy rowerzyście kask, ochraniacze na kolana, ochraniacze na łokcie
6. wie, że wycieczki rowerowe są zdrową formą spędzania czasu wolnego, dają możliwość bliższego obcowania z naturą.

OBSZAR VIII: BEZPIECZNIE W TRANSPORCIE KOLEJOWYM

TEMAT 1: TRANSPORT KOLEJOWY

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że transport kolejowy odbywa się specjalnymi trasami na których buduje się torowiska
2. wie, że lokomotywy, które ciągną skład pociągu dzielą się na spalinowe i elektryczne
3. wie, że nad szynami umiejscowione są linie trakcyjne wysokiego napięcia
4. wie, że nie wolno wspinać się na słupy trakcji elektrycznej (grozi śmiertelne porażenie prądem elektrycznym*)
5. wie, że pociąg składa się z lokomotywy i wagonów
6. wie, że szynobus to jeden duży wagon, którego lokomotywa i wagon tworzą jedną całość
7. wie, że w transporcie kolejowym osobowym wykorzystuje się również wagony dwupoziomowe
8. wie, że pociągiem (szynobusem) kieruje maszynista
9. wie, że w pociągu (szynobusie) bilety sprawdza konduktor
10. wie, że bilet na przejazd koleją można kupić w kasie biletowej lub u konduktora w pociągu
11. wie, że w każdym pociągu (szynobusie) jest kierownik pociągu, który jest odpowiedzialny za prawidłowy i bezpieczny przejazd pasażerów
12. wie, że nad bezpieczeństwem podróżnych na kolei czuwają strażnicy ochrony kolei
13. wie, że w większych miastach, na peronach znajduje się posterunek Straży Ochrony Kolei
14. wie, że szynobusy poruszają się bardzo cicho po torach (szczególnie jesienią i zimą) i należy zachować szczególną ostrożność na przejazdach niestrzeżonych
15. wie, że jadący pociąg nie zatrzyma się natychmiast, gdy maszynista naciśnie hamulec
16. wie, że jadący pociąg nie ominie nikogo ani niczego co znajdzie się na torach

* Dzieci z tej kategorii (wiek dzieci) prawdopodobnie nie wspinają się na słupy trakcji elektrycznej, ale informowanie o tym, że nie wolno wspinać się na słupy trakcji elektrycznej należy rozpoczynać jak najwcześniej, ponieważ wtedy najłatwiej wyrobić u dzieci pożądane zasady, nawyki bezpiecznego zachowania się.

TEMAT 2: PRZEJAZDY KOLEJOWE

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że tory kolejowe przecinają czasami drogi, którymi poruszają się samochody i chodzą piesi
2. wie, że przejazdy kolejowe mogą być strzeżone i niestrzeżone
3. wie, że przejazdy strzeżone wyposażone są w sygnalizację dźwiękową i świetlną oraz zapory - roгатki (szlabany)
4. wie, że przez przejazdy kolejowe nie wolno przebiegać, tylko się przechodzi zdecydowanym szybkim krokiem cały czas rozglądając się na prawo i na lewo
5. wie, że gdy słyhać sygnał dźwiękowy i zaświeci się mrugające (pulsujące) czerwone światło, nie wolno wchodzić na przejazd
6. wie, że przed przejazdem strzeżonym również należy zachować szczególną ostrożność i mimo że nie ma oznak zbliżającego się pociągu (sygnały świetlne, opuszczanie się zapór), przed wjazdem należy się zatrzymać
7. wie, że są również przejazdy niestrzeżone, które nie posiadają takich oznaczeń wizualnych i dźwiękowych jak przejazdy strzeżone
8. wie, że przed wejściem lub wjazdem na przejazd niestrzeżony należy bezwzględnie się zatrzymać, rozejrzeć czy nie nadjeżdża pociąg (szynobus) i dopiero mając całkowitą pewność, że po torach nic nie jedzie, można przejechać lub przejść taki przejazd

TEMAT 3: DWORCE, PRZYSTANKI KOLEJOWE I PERONY

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że dworzec kolejowy to budynek w którym znajdują się: kasy biletowe, punkt informacji kolejowej, rozkład jazdy pociągów, skrytka bagażowa i poczekalnia dla oczekujących na pociąg
2. wie, że są dworce kolejowe na których pociągi rozpoczynają i kończą swój bieg
3. wie, że peron to wyznaczone miejsce służące podróżnym do wsiadania i wysiadania z pociągów i

szynobusów

4. wie, że na perony można przejść tylko w miejscach wyznaczonych
5. wie, że miejsca wyznaczone to tunel podziemny lub kładka naziemna
6. wie, że nigdy nie wolno przekraczać torowiska w miejscu nie wskazanym do przejścia
7. wie, że na każdym peronie znajdują się białe linie, których bezwzględnie nie wolno przekraczać dopóki nie będzie można wsiąść do stojącego już pociągu
8. wie, że na peronie obowiązuje bezwzględny zakaz biegania i zabaw

TEMAT 4: WJAZD I ZATRZYMANIE POCIĄGU NA PERONIE

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że podczas wjazdu i odjazdu pociągu obowiązuje bezwzględny zakaz przekraczania białych linii
2. wie, że drzwi pociągu wolno otworzyć dopiero w momencie całkowitego zatrzymania się lub postoju pociągu
3. wie, że z pociągu należy spokojnie wysiąść, nie wolno z niego wyskakiwać, wybiegać gdyż może to grozić zderzeniem się z innym podróżnym przebywającym na peronie
4. wie, że pociąg osobowy odjeżdża jedynie na sygnał gwizdka kierownika pociągu
5. wie, że po usłyszeniu tego gwizdka bezwzględnie nie wolno wsiadać ani nie wolno wysiadać z pociągu

TEMAT 5: BEZPIECZNIE PODCZAS JAZDY POCIĄGIEM

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że po korytarzach dzieci nie poruszają się same, jedynie pod opieką osób dorosłych
2. wie, że od nieznanym podróżnym nie przyjmuje się żadnych poczęstunków
3. wie, że podróżny w czasie jazdy pociągu nie powinien opierać się o drzwi pociągu ani próbować ich otwierać
4. zna konsekwencje takich zachowań
5. wie, że okno w pociągu można otworzyć ale nie wolno się przez nie wychylać i nic wyrzucać,
6. wie, że bagaż powinno się umieszczać w miejscu do tego wyznaczonym, ponieważ złe umieszczenie może skutkować zagrożeniem zdrowia i życia podróżnego
7. wie, że podróżujący nie powinien zostawiać swojego bagażu bez opieki, oraz nie powinien udzielać informacji na temat zawartości bagażu
8. wie, że podczas jazdy pociągu nie wolno po nim biegać, głośno się zachowywać, niszczyć wyposażenia oraz zaśmiecać
9. wie, że w wagonie są hamulce awaryjne

TEMAT 6: TURYSTYKA I REKREACJA

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że wybierając się w daleką podróż bezpieczniej i wygodniej jest podróżować koleją
2. wie, że warunki atmosferyczne takie jak śnieg, deszcz, wysoka temperatura są mniej odczuwalne w transporcie kolejowym niż samochodowym
3. wie, że chcąc podziwiać krajobrazy, przyrodę lepiej jest podróżować koleją gdyż trasy przejazdu pociągu są usytuowane (przebiegają) przez bardziej malownicze zakątki niż drogi dla samochodów i autostrady.

OBSZAR IX: BEZPIECZEŃSTWO DNIA CODZIENNEGO

TEMAT 1: ZACHOWANIE W PRZYPADKU KONTAKTU Z OSOBĄ NIEZNAJOMĄ

Umiejętności: dziecko...

1. zna określenie pojęcia: znajomy / nieznajomy
2. ma świadomość zagrożenia wynikającego z kontaktów z nieznajomą osobą
3. wie o sposobach, w jakich źli ludzie próbują oszukiwać
4. potrafi skutecznie bronić się w takich sytuacjach
5. umie odmówić nieznajomemu w konkretnej sytuacji
6. wie, że nie może wsiadać z obcymi do samochodu ani gdziekolwiek z nimi iść
7. wie, że ma o wszystkim powiadomić rodziców lub opiekunów
8. wie, że może o wszystkim powiadomić funkcjonariusza Policji lub Straży Miejskiej (Gminnej)

Rady do zapamiętania:

- ✓ nieznajomy to ktoś, kogo ja nie znam i nie znają moi rodzice, to ktoś, kogo ja znam, ale nie znają moi rodzice, to ktoś, kogo być może znają moi rodzice, ale ja go nie znam.
- ✓ nie idź z nieznajomym
- ✓ zachowaj bezpieczną odległość
- ✓ jeżeli nieznajomy użyje wobec Ciebie przemocy fizycznej, wołaj: *nie jesteś moją mamą (moim tatą), zostaw mnie, ratunku*
- ✓ idź w przeciwnym kierunku niż samochód
- ✓ opowiedz o zdarzeniu rodzicom, opiekunom, nauczycielowi, funkcjonariuszowi Policji lub Straży Miejskiej

TEMAT 2: ZACHOWANIE W PRZYPADKU ZNALEZIENIA ZWIERZĘCIA

Umiejętności: dziecko...

1. nie dotyka przypadkowo spotkanych obcych zwierząt
2. wie, że należy powiadomić dorosłych o znalezieniu zwierzęcia (chorego, podejrzenie łagodnego, rannego, itp.)

Rady do zapamiętania:

- ✓ oznacz miejsce znalezienia zwierzęcia
- ✓ zachowaj bezpieczną odległość – nie podchodź za blisko
- ✓ szukaj pomocy dorosłych

TEMAT 3: ZACHOWANIE W PRZYPADKU ATAKU PSA

Umiejętności: dziecko...

1. nie ufa nieznanyim zwierzętom
2. wie, jak należy zachować się podczas ataku psa
3. rozumie potrzebę natychmiastowego poinformowania dorosłych w razie ukąszenia, zadrapania lub pogryzienia przez zwierzę

Rady do zapamiętania:

- ✓ bądź czujny i nie drażnij swoim zachowaniem zwierząt
- ✓ w razie ataku psa możesz rzucić mu to, co trzymasz w dłoni, ale nie wolno uciekać
- ✓ stój z rękoma wciśniętymi pod brodę, nogami ściśle złączonymi i nie patrz na psa
- ✓ gdyby pies cię przewrócił przyjmij pozycję „KAMIENIA”, osłaniając rękami swój kark i uszy a palce dłoni spleć na karku „do wewnątrz”

TEMAT 4: ZACHOWANIE W PRZYPADKU ZNALEZIENIA DZIWNEGO PAKUNKU

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że rzeczy znalezione mogą stanowić zagrożenie
2. zanim podniesie coś z ziemi zastanowi się, czy przedmiot ten może stanowić niebezpieczeństwo dla niego i innych
3. nie bierze do ręki przedmiotów rozpoznanych, jako niebezpieczne lub budzących wątpliwości

4. poinformuje jak najszybciej dorosłego (rodzic, nauczyciel, policjant) o tym gdzie leży niebezpieczny przedmiot

Rady do zapamiętania:

- ✓ zanim podniesiesz coś z ziemi, przyjrzyj się temu dokładnie
- ✓ jeśli masz wątpliwości – nie dotykaj
- ✓ powiadom dorosłego o tym, co zauważyłeś

TEMAT 6: BEZPIECZNE MIEJSCA DO ZABAW

Umiejętności: dziecko...

1. wie, gdzie można bezpiecznie bawić się piłką
2. potrafi przewidzieć, co może spowodować zabawa w niewłaściwym miejscu
3. wie, jakie miejsca mogą być dla niego zagrożeniem
4. wie, gdzie w pobliżu miejsca zamieszkania jest specjalne miejsce do zabaw dla dzieci
5. wie, że nie wolno podczas zabawy na placu zabaw korzystać z uszkodzonych huśtawek, zjeżdżalni, lub innych rzeczy
6. zna zagrożenia wynikające z korzystania z uszkodzonego sprzętu na placu zabaw
7. wie, że o uszkodzonym na placu zabaw sprzęcie rekreacyjnym należy poinformować osobę dorosłą
8. potrafi odmówić koledze, który namawia go do zabaw w niewłaściwym miejscu (plac budowy, stare domy przeznaczone do rozbiórki)
9. zawsze informuje rodziców gdzie będzie się bawić

Rady do zapamiętania:

- ✓ ulica nie jest miejscem do zabawy
- ✓ baw się tylko w miejscach do tego wyznaczonych
- ✓ nie korzystaj z uszkodzonego sprzętu na placu zabaw
- ✓ upewnij się – zapytaj dorosłych, czy to miejsce jest dobre do zabawy

TEMAT 7: BEZPIECZNIE PODCZAS ZAGUBIENIA W MIEŚCIE

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że nie należy się zbytnio oddalać od miejsca, w którym zagubiło swoich rodziców
2. wie, że o pomoc może zwrócić się do osoby w mundurze: policjant, strażnik miejski, lub poprosić o pomoc ekspedienta w najbliższym sklepie
3. rozumie, że nie każda obca osoba dorosła jest jego przyjacielem i nie nawiązuje rozmowy z dorosłymi, których nie zna
4. wie, że w towarzystwie obcej osoby dorosłej (nie będącej policjantem ani strażnikiem miejskim) nie może oddalić się z miejsca zagubienia. Zasada ograniczonego zaufania
5. podczas rozmowy z policjantem / strażnikiem miejskim, potrafi powiedzieć jak się nazywa i gdzie mieszka

Rady do zapamiętania:

- ✓ kiedy zagubisz się w mieście staraj się opanować negatywne emocje
- ✓ nie oddalaj się od miejsca zagubienia
- ✓ o problemie poinformuj osobę w mundurze: policjanta lub strażnika miejskiego
- ✓ możesz zwrócić się o pomoc do ekspedienta w najbliższym sklepie
- ✓ nie rozmawiaj z nieznanymi dorosłymi przechodniami na ulicy

TEMAT 8: BEZPIECZNIE PODCZAS ZAGUBIENIA W CENTRUM HANDLOWYM

Umiejętności: dziecko...

1. rozumie, że kiedy zagubi się w centrum handlowym, nie może samodzielnie go opuścić
2. wie, że nie należy samodzielnie błąkać się po sklepie, lub prosić o pomoc obce osoby dorosłe – klientów Centrum
3. wie, że o pomoc może zwrócić się do ekspedienta, lub ochrony sklepu
4. umie powiedzieć jak się nazywa i gdzie mieszka, z kim przyjechał do sklepu
5. wie, że obsługa Centrum jest w stanie pomóc mu w odnalezieniu osoby pod opieką, której przyszedł na zakupy

Rady do zapamiętania:

- ✓ kiedy zagubisz się w Centrum Handlowym staraj się opanować negatywne emocje
- ✓ nie oddalaj się od miejsca zagubienia i nie błąkaj po sklepie

- ✓ o problemie poinformuj ochronę sklepu lub najbliższego ekspedienta
- ✓ nie rozmawiaj z nieznanymi dorosłymi – klientami sklepu
- ✓ nie opuszczaj z nieznaną osobą dorosłą (klientem sklepu) Centrum

TEMAT 9: BEZPIECZNIE PODCZAS ZAGUBIENIA NA DUŻEJ IMPREZIE Z UDZIAŁEM DZIECI

Umiejętności: dziecko...

1. rozumie, że kiedy zagubi się na dużej imprezie, nie może samodzielnie jej opuścić i oddalić się
2. wie, że nie należy samotnie błąkać się wśród ludzi, lub prosić o pomoc obce osoby dorosłe – których nie zna a są tak jak on uczestnikami imprezy
3. wie, że o pomoc może zwrócić się do ekspedienta sprzedającego na stoisku lub kramie, lub ochrony imprezy
4. wie, że przy scenie stoją ochroniarze i jest konferansjer, którzy mogą mu pomóc
5. umie powiedzieć jak się nazywa i gdzie mieszka, z kim przyszedł na imprezę
6. wie, że obsługa Centrum jest w stanie pomóc mu w odnalezieniu osoby pod opieką, której przyszedł na zakupy

Rady do zapamiętania:

- ✓ kiedy zagubisz się na dużej imprezie staraj się opanować negatywne emocje
- ✓ nie błąkaj się samotnie wśród ludzi
- ✓ przy scenie zawsze jest ochrona i ludzie, którzy mogą Ci pomóc
- ✓ o problemie poinformuj ochronę imprezy lub najbliższego ekspedienta
- ✓ nie rozmawiaj z nieznanymi dorosłymi – uczestnikami imprezy
- ✓ nie opuszczaj z nieznaną osobą dorosłą (uczestnikiem imprezy) tej imprezy

TEMAT 10: NIEBEZPIECZEŃSTWA ZWIĄZANE Z SURFOWANIEM PO SIECI W INTERNECIE

Umiejętności: dziecko...

1. wie w telefonie znajdują się oprócz gier również strony zawierające różne informacje, zdjęcia i filmiki
2. pokazuje rodzicom strony, które go interesują i które często odwiedza,
3. wie, że należy rozmawiać z rodzicami o Internecie i informować ich o wszystkich stronach, które niepokoją.
4. wie, że kiedy coś lub ktoś w Internecie przestraszy, jeżeli otrzyma wulgarną lub niepokojącą wiadomość, to nie odpowiada na nią. Pokazuje ją rodzicom lub innej zaufanej osobie dorosłej,
5. rozumie, że nie powinno się umieszczać w sieci swoich zdjęć, ponieważ nigdy nie można mieć pewności, czy jakiś Sieciuch nie zechce wykorzystać tego zdjęcia, by dokonać ośmieszenia lub krzywdy,
6. rozumie, że odchodząc od komputera, nie należy zapominać o wylogowaniu się ze swojego konta, wtedy niepowołane osoby nie będą miały okazji poznać prywatnych danych,
7. wie, że nigdy nie może mieć pewności, z kim rozmawia w Internecie. Ktoś, kto podaje się za rówieśnika, w rzeczywistości może być dużo starszy i mieć złe zamiary,
8. wie, że nie wolno umieszczać w sieci zdjęć ani filmików z osobami, które nie wyraziły na to zgody,

/adres stron internetowych, z których można skorzystać przy omawianiu tematu: www.sieciaki.pl / www.dzieckowsieci.pl /

OBSZAR X: TURYSTYKA I REKREACJA

TEMAT 1: SZLAKI W GÓRACH

Umiejętności: dziecko...

1. wie jak należy przygotować się do wyjścia w góry
2. wie jak należy zachowywać się w górach
3. wie, że w górach można poruszać się tylko po wyznaczonych szlakach
4. zna konsekwencje nieprzestrzegania powyższego nakazu
5. wie, że w góry nie idzie sam bez opieki dorosłych
6. wie, kto pomaga turystom w górach
7. zna numer ratowników GOPR tel. 985, a z Plusa 601 100 300

Rady do zapamiętania:

- ✓ w górach poruszaj się zawsze po wyznaczonych szlakach
- ✓ zbaczanie ze szlaku może skończyć się zagubieniem
- ✓ wybierając się na wyprawę musisz pamiętać, że w górach warunki pogodowe bardzo często ulegają zmianie

TEMAT 2: ZABYTKI NA TURYSTYCZNYM SZLAKU

Umiejętności: dziecko ...

1. wie, jakie budowle i obiekty określane są mianem zabytków, potrafi wymienić ich typy (kościół, pałace, stare cmentarze, pomniki, rzeźby, obrazy, stara broń, monety, zbroje, berła, kielichy, znaleziska archeologiczne, itp.)
2. rozpoznaje oznakowanie zabytków (symbol zabytku)
3. wie, że zabytkowe budowle bez względu na ich stan są pod ochroną i nie wolno ich dewastować poprzez zaśmiecanie lub rysowanie na murach
4. wie, że w budowlach sakralnych należy zachowywać się godnie, oraz nie przeszkadzać w trwających w tym czasie nabożeństwach
5. bez względu na to, czy znajduje się w kościele katolickim, cerkwi, kościele prawosławnym, synagodze lub meczecie, swoją postawą powinien wyrażać szacunek dla osób wierzących
6. wie, że chcąc zwiedzać budowle sakralne trzeba być odpowiednio ubranym oraz odpowiednio się zachowywać (nie jeść, nie pić, nie wprowadzać zwierząt, itp.)
7. potrafi rozpoznać symbole zakazów, obowiązujące w obiektach zabytkowych (Np. zakaz fotografowania, używania komórek, jedzenie lodów, itp.)
8. wie, że zabytkowych rzeźb, malowideł – zarówno na płótnie jak i na ścianach – nie należy dotykać
9. rozumie, że będąc świadkiem niszczenia obiektu stanowiącego zabytek powinien zgłosić to policjantowi lub strażnikowi miejskiemu, nie powinien – dla własnego bezpieczeństwa – sam interweniować
10. wie, jak odpowiednio należy się zachować w muzeach – chodzenie w grupie, zachowanie ciszy, nie dotykanie eksponatów

TEMAT 3: BEZPIECZNIE NAD WODĄ

Umiejętności: dziecko...

1. zna zasady bezpiecznego użytkowania akwenów wodnych
2. wie, że jeżeli przy zbiornikach wodnych jest znak informujący że nie kąpiel w tym miejscu jest zabroniona, to nie wolno się tam kąpać
3. wie, że flaga czerwona na kąpielisku oznacza, że kąpiel zabroniona jest na całym kąpielisku
4. zna konsekwencje złych zabaw w wodzie, wie, że na basenie należy słuchać poleceń ratownika
5. wie, że przed wejściem do wody należy schłodzić rozgrzane ciało
6. wie, że wyjść z wody należy wtedy, gdy czujemy się zmęczeni lub zmarznięci
7. potrafi rozpoznać ratownika,
8. wie, że skrót WOPR oznacza Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe

9. potrafi wezwać pomoc do osoby tonącej, ale sam do niej nie pod pływa
10. wie, co to jest kapok, wiosło, koło ratunkowe, gwizdek, rzutka ratunkowa, sprzęt do nurkowania, łódź ratunkowa, tuba słuchowa i do czego służą te rzeczy
11. wie, że podczas przejazdów wodnych powinien zawsze mieć na sobie kapok

Rady do zapamiętania:

- ✓ nigdy sam bez opieki osoby dorosłej nie chodź nad wodę
- ✓ nie pod pływaj sam do osoby tonącej – może to się skończyć również twoim utonięciem
- ✓ bez zabezpieczenia nie wypływaj nigdy na głęboką wodę

TEMAT 4: BEZPIECZNE PRZETRWANIE PODCZAS ZAGUBIENIA W LESIE

Umiejętności: dziecko...

1. wie, że nie wolno w lesie oddalać się od swoich opiekunów
2. rozumie, że w przypadku zaginięcia nie można bez celu błąkać się po lesie, ale należy pozostać w wybranym miejscu i oczekiwać pomocy
3. wie, czym może skończyć się ściąganie z siebie odzieży
4. umie wybrać i przygotować sobie odpowiednie i bezpieczne miejsce w lesie
5. wie, że dorośli będą go szukać i słysząc nawoływania potrafi współpracować podczas poszukiwań

Rady do zapamiętania:

Kiedy zagubisz się w lesie, nie idź dalej, tylko zatrzymaj się w miejscu

Poszukaj i wybierz odpowiednie miejsce przy drzewie

Sprawdź, czy to drzewo nie jest najwyższe w okolicy, jeżeli tak, poszukaj niższego drzewa, ponieważ w czasie burzy takie drzewo może ściągnąć piorun

Przytul się do wybranego drzewa i wybierz imię dla niego

Zbuduj przy tym drzewie szałas z zeschniętych konarów i patyków dostępnych na ziemi w lesie (nie wolno niszczyć środowiska przyrodniczego)

Przygotuj ściółkę w szałasie izolującą bezpośrednio od ziemi (mech, patyki, szyszki – układane warstwami)

Ułóż 3 rzędową sygnalizację, lub napis SOS przy najbliższej drodze lub terenie odkrytym (użyj materiału przyrodniczego: szyszki, kamienie lub długie patyki)

Postaw ogrodzenia wokół szałasu (wbijanie patyków)

Schowaj swoje śmieci, zwłaszcza resztki pożywienia i opakowania po nim, aby nie przywabiać zwierząt

Co jakiś czas emituj sygnały dźwiękowe umożliwiających poszukującym lokalizację zagubionego (użycie gwizdka, bądź wołaj)

Poszukaj przyjaciela (robaczek, motylek, itp.) abyś nie czuł się taki samotny.